

ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ УЧУН ЖИСМОНИЙ ШАХСНИ ИДЕНТИФИКАЦИЯЛАШНИНГ МОБИЛ-ID ТИЗИМИ 2022 ЙИЛ 1 АВГУСТДАН ЖОРИЙ ЭТИЛДИ

Умаров Ҳикматилло Аҳадович

Бойсун туман адлия бўлими

Далат хизматлари маркази бош мутахассиси.

Қосимова Гавҳар Содиқовна

Бойсун туман адлия бўлими

Далат хизматлари маркази бош мутахассиси.

Аннотация: Жисмоний ва юридик шаслар учун осон, қулай ва шаффоф давлат хизматлари кўрсатиш кўламини ошириш, аҳолининг масофадан туриб электрон давлат хизматларидан мустақил фойдаланишини кенгайтириш ҳамда давлат хизматини кўрсатишда барча учун тенг шароитларни яратиш бугунги долзарб вазифадир

Калит сўзлар: мобил-ID тизими, давлат хизматлари, электрон ҳукумат

Бир вақтлар давлат ташкилотларига бориб иш битириш энг мураккаб масалалардан бўлгани сир эмас. Гоҳида навбатлар ёки бюрократия, тамаъгирлик каби иллатлар йўлимизда тўғоноқ эди.

Давлат хизматлари кўрсатилиши бир тизимга бирлашгани, соҳада очиклик таъминлангани аҳолига катта қулайлик яратди. Тўғри, юздан зиёд масалада бир марказга бориш баъзан навбатлар ҳосил бўлишига олиб келди. Бунга барҳам бериш учун президентимизнинг давлат хизматлари кўрсатишни соддалаштириш, бюрократик тўсиқларни қисқартириш ҳамда давлат хизматлари кўрсатиш миллий тизимини ривожлантиришга қаратилган фармони қабул қилинди.

2017 йилда ҳар бир туман (шаҳар)да давлат хизматлари марказлари ташкил этилиб, аҳолига давлат хизматлари кўрсатиш миллий тизими яратилди. Хизмат турлари тўрт йил давомида 4,5 бараварга ортиб, 37 тадан 176 тага етди. Шундан 52 таси бепул хизматлардир.

2018-2022 йилларда марказлар орқали 44 миллионга яқин хизмат кўрсатилган бўлса, ҳозирги кунда бу хизматлар сони 57 миллионга яқинни ташкил қилмоқда ва бу аҳолининг бу борадаги эҳтиёжидан дарак бериб турибди.

Шунга қарамасдан, давлат хизматларининг катта қисми аҳолига ҳамон анъанавий шаклда кўрсатилмоқда. Яъни 750 та давлат хизматидан 325 таси Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали, шундан 172 таси давлат хизматлари марказлари орқали кўрсатилмоқда.

Хизматлар улушида электрон давлат хизматларидан фойдаланиш жуда кам. Шу сабабли электрон давлат хизматлари кўрсатиш кўламини кенгайтириш бўйича ҳам давлат сиёсатининг асосий йўналишлари белгиланмоқда.

Юқоридаги Фармон билан тизимни модернизация қилиш ва жадал ривожлантиришнинг 2022-2026 йилларга мўлжалланган миллий стратегияси қабул қилинди.

Стратегия доирасида давлат хизматларини кўрсатишда ваколатли идораларнинг масъулияти янада оширилади. Давлат хизматларини мобил илова орқали кўрсатиш ривожлантирилади. Бунда «ҳужжатлар-телефонда» тамойили асосида шахсни тасдиқловчи ҳужжатларни мобил иловага ўтказиш ва уларни QR-код орқали идентификациялашни йўлга қўйилади.

Шунингдек, кейинги тўрт йил давомида аҳоли ва тадбиркорлардан 73 турдаги ҳужжат ва маълумотномаларни талаб қилиш бекор қилинди. Натижада бир йилда ўртача 15 миллион нафардан ортиқ фуқаронинг идорама-идора сарсон бўлиб юришига чек қўйилди. 100 миллиард сўмдан ортиқ маблағ аҳолининг ўзида қоладиган бўлди. Кўряпсизми, биргина ушбу ҳужжатларнинг электронлаштирилиши ва аҳолидан талаб қилиниши бекор бўлиши натижасида аҳолининг қанча вақти ва маблағи тежалди.

Жорий йилнинг 1 августдан бошлаб республикамизда давлат хизматларидан фойдаланиш учун шахсни идентификациялашнинг мавжуд тизим ва воситаларига кўшимча равишда жисмоний шахсни идентификациялашнинг Мобил-ID тизими жорий этилади. Мобил-ID тизими «Электрон ҳукумат» тизими фойдаланувчиларини идентификациялашнинг ягона ахборот тизимининг таркибий қисми ҳисобланади ва шахсни мобил телефон рақами орқали идентификациялашни назарда тутди.

Ҳозирда хизматлар асосан электрон рақамли имзога боғланиб қолган. Бугунги кунда 3 миллиондан кўпроқ фаол электрон рақамли имзо мавжуд. Бироқ, 25 миллион аҳоли мобил алоқа хизматларидан фойдаланади. Бундан келиб чиқиб, аҳолининг электрон хизматлардан фойдаланиш имконияти кенгайтишига йўл очиб берилади.

Электрон рақамли имзодан фойдаланиш учун тезкор хотирали қурилманинг «флешка» мавжуд бўлиши талаб этилса, «Мобил-ID» учун мобил телефоннинг бўлиши кифоя.

Шахсни Мобил-ID тизими орқали идентификациялаш фуқаронинг хоҳишига кўра давлат хизматлари маркази ёки нотариал идора ёхуд Ягона интерактив давлат хизматлари порталининг мобил иловаси орқали амалга оширилади. Мобил-ID тизими фойдаланувчилари электрон рақамли имзони қўлламаган ҳолда барча давлат хизматларидан фойдаланиши мумкин бўлади.

Бунда шахсга доир маълумотларнинг ишончли ҳимоя қилинишини таъминлаш мақсадида давлат органлари томонидан шахсга доир маълумотлар «Электрон ҳукумат» тизими орқали сўраб олинганда фуқаронинг Мобил-ID тизими орқали идентификациядан ўтган мобил телефон рақамига бу ҳақида хабарнома юборилади ва шахсга доир маълумотлар унинг розилиги билан, телефон рақамидан тасдиқ олингандан сўнг «Электрон ҳукумат» тизими орқали тақдим этилади.

Фармон билан яна кўплаб ижобий ўзгариш ва янгиликларни жорий қилинади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 20.04.2022 йилдаги “Давлат хизматлари кўрсатишни соддалаштириш, бюрократик тўсиқларни қисқартириш ҳамда давлат хизматлари кўрсатиш миллий тизимини ривожлантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-113-сон Фармони

